UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Lxxvij. ponit qual[ite]r clerici sunt p[er] grad[us] ordina[n]di. et etia[m] tractat de interstitijs te[m]po[rum].

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

g ¶ Ad quarti.§.lxxv.diſt.ca.ordinationes.

His temporibus.¶ Caſus Oſtenſo quibus tēporibus ſint clerici ordinādi, nunc in hac.lxxvij.diſtin. oſtendit que vel quāta interſtitia temporum in ſingulis ordinibus ſint ſeruanda: ⁊ ſuper hoc triplex regula ſeruat. Nam alia ſeruatur i pueris qui per interſtitia promouent, que ſunt .j.ea.in ſingulis. et c.qcūqȝ. alia i grādeuis, q infra.vij. annū recipiunt ordines: vt.j.ea.quicūqȝ. alia in monachis: quia monachus ex diſpenſatione infra annum pmouetur: laicus infra annum et dimidium: vt.j.ead. monachus. et docet.j.cap.huius diſtinct. ꝙ gradatim dȝ fieri ordinatio.

b ¶ His temporibus. Hic intitulatur.lxxvij. diſti. in qua tractat de interſtitijs temporū obſeruandis. Nota ergo ꝙ ſi qs ab infantia ſit mancipatus militie clericali, anno.vij.poteſt ordinari clericus, oſtiarius, lector, exorciſta: ⁊ ſic ſtabit vſqȝ ad annū.xij.exinde acolythus vſqȝ ad annum.xx. et poſtea in.xxj.ſubdiacon⁹. in.xxv.anno diaconus. in.xxxj. preſbyter.exide poteſt eſſe epiſcopus: vt .j.ea.in ſingulis.et ca.quicūqȝ. xxviij. diſtin.de his.ſed ſi adultus velit ordinari, ſic poteſt fieri ordinatio vt per ſeptem annos recipiat ordines omnes: in duobus primis quatuor minores: in reliquis quinqȝ ordinē acolythus, ſubdiacon⁹, diaconus, preſbyter et epiſcopus ſi electus fuerit.j.ea.quicūqȝ.ſi autem ſecus factum fuerit, deponi debet.j.e.diſtin.ſubdiaconus.ex generali tamen conſuetudine his omnibus capitulis derogatum eſt. vbi vero maior neceſſitas eccleſie incumbit, laicus per annum et dimidium, monachus vero per annum poteſt recipere omnes ordines: vt.j.ea.ca.vlti.

Tēporū interſtitia ſunt in ordinib⁹ obſuāda.

ſe.qd ſi modo fecerunt, facite eum velociter ad vrbē Romā occurrere: vt ſi deus iuſſerit in ſabbato magno poſt horā baptiſmi ordinetur. Qȝ ſi ante memoratum diem non occurrerit, cogetur vſqȝ ad quarti[a] menſis ieiunia ſuſtinere.

¶ Diſtinctio.lxxvij.

His tpib⁹ b ſ̄ȝ anacletuȝ et zepherinuȝ, gelaſiū et pelagium, epi, pbri, diacones ſunt ordinandi. Metropolitan⁹ autē iuxta Leonem papā ex pbris eiuſdem eccleſie vel ex diaconibus optimus ordinetur.

Ex monachis autē vel laicis nullus niſi p gradus eccſie dȝ ad ſūmū ſacerdotiū puenire.

Unde Gelaſius papa.

¶ Nō niſi p diſtinctos grad⁹ quiſqȝ ad ſacerdotiū aſpiret.

Illud nos ſtatuentes vobis et oībus ſeruare mandam⁹, vt oēs ad eccſiaſticos ordies ſic accedāt i eccſia qui ordinari merētur.i.ſi quis eps eē mereē, ſit primū[c] oſtiarius: deide lector: poſtea exorciſta: inde ſacreē acolythus:

deinde vero ſubdiaconus: deinde diaconus: et poſtea preſbyter: exinde (ſi meretur) eps conſecretur. Unde zozimus epiſcopus vrbis Rome ait.

¶ Que interualla tpis in ſingulis gradibus ſeruāda ſint.

In ſingulis gradib⁹ hec tpa ſunt obſeruanda: ſi ab infantia[d] eccleſiaſticis miniſterijs nomen[e] dederit, vt inter lectores ⁊ exorciſtas qnquennio[f] teneatur: exinde[g] acolythus vel ſubdiaconus[h] xiiij.annis[i] fiat: et ſic ad benedictionem diaconatus (ſi meretur) accedat: in quo ordine quiqȝ annis, ſi inculpate ſe geſſerit, adherere debebit. Exinde ſuffragantibus ſibi meritis ſtipendijs per tot gradus datis ppue fidei documētis poterit ſacerdotiuȝ pmereri: de quo loco (ſi cū exactior ad bonos mores vita pduxerit) ſummum pontificatū[k] ſperare debebit. Defenſores[l] autem eccleſie etiam qui ex laicis[m] fiūt ſupradicta obſeruatiōe teneātur, ſi meruerit eſſe in ordine[n] clericatus.

Itē Syrici⁹ pa. De eodem.

Quicunqȝ itaqȝ ſe vouerit obſequijs eccleſie a

Illud.¶ Caſus. Si quis vult ad epiſcopatū aſcendere, debet gradatim pmoueri: vt primo oſtiarius deinde lector ⁊c̄.qd oportet per interſtitia tēpoꝝ fieri.

Pſalmiſtat⁹ eſt primus ordo.

c ¶ Primum.§.xxj.diſt.cleros.con ⁊ a.§.diſt. xxxij. ſeriatim.cōtra.§.xliiij.diſt.non oportet.j.contra.lix.diſt.ſi officia.contra.nam ibi colligitur ꝙ pſalmiſtatus ſit ordo primus: ſed melius colligitur eē de eta, ⁊ quali.cum contingat. Sȝ dic ꝙ hec dictio primū, ſequētia reſpicit: non ꝙ ſit prim⁹ ordo oſtiariat⁹, ſȝ pm⁹ eſt reſpectu ſeqntiū.

In ſingulis.¶ Caſus. zozimus docet hic tempora eſſe ſeruāda in ordinibus ſuſcipiendis: vt ſi ab infantia literas didicerit, a ſeptennio vſqȝ ad annos duodeci recipiat tres minores ordines, poſt annū.xij. fiat acolythus. in.xxj. ſubdiaconus fiat. poſt.xxv. diacon⁹, poſt.xxx. pſbyter. deinde mereatur epiſcopus ordinari. Eadem interſtitia ſeruētur in defenſorib⁹.i. patronis eccleſie ſi voluerint ad clericatum promoueri.

d ¶ Si ab infantia.i.ſeptimo āno. C.de iure delibe.ſi infanti. Ioan.

e ¶ Nomen. Ut ſcribaē in mſicula. l.diſt.cōtumaces.

f ¶ Quinquennio. poſt ſeptēniū. j.e.c.ſubdiacon⁹.

g ¶ Exinde. poſt xij.annos cum voluerit.

h ¶ Uel ſubdiaconus. Uel pro id eſt. hoc probatur in ca.ſeq.arg.C.de vbo.ſig.l.vlt.arg. eē de eo qui furti. ordines re.ca.ij.

i ¶ Xiiij. annis. cōputatis a tpe ſeptennij: hoc reſpicit qd dicit de infātia.i.ſeptennio: et ita in.xxj.an. ſubdiaconus fiat.

i ¶ Xiiij. annis. Hec determinatio xiiij.annoꝝ nō reſpicit niſi tm̄ ſubdiaconatū.qd ptȝ ex.c.ſeq.vbi dr̄ ꝙ ab acceſſu adoleſcētie vſqȝ ad.xx.annos fiat acolyth⁹ ⁊ ſubdiaconus: ſed in.xv.anno acolyth⁹, in.xxj.ſubdiacon⁹.

k ¶ Pontificatū.j.de cōſe.diſt.v.de his vero.§.diſtinc. xviij.ſi eps.et diſt.lix.ſi officia.

l ¶ Defenſores.i.aduocati caſtaldi.j.q.iij.ſaluator.

m ¶ Ex laicis.j.di.lxxxix.indicatum.§. Sed hic iſti laici erant de foro eccleſie: ibi nō. ⁊ cōſtitui debent iſti quo ad temporalia, non quo ad ſpiritualia.xvj.q.vij.in nona.

n ¶ In ordine.contra. Nonne iſti ſunt grandeui, cum eis committatur adminiſtratio. ergo per.vij.annos tm̄ poſſunt aſcendere ad oēs ordines: vt.j.ca.prori.quare ergo hic dicit ſupradicta obſeruatione? Rn̄.ideo vt gradatim oēs ordines recipiant ⁊ nullum pretermittāt: nec tamen per tanta interſtitia. vel hoc corrigitur. Io.

Quicūqȝ.¶ Caſ⁹. H⁹.c.diuidiē i duas ptes. In pria pſequiē de pueris: in ſcda de grādeuis. In pma

dicitur ꝙ pueri ante pubertatis annos baptizari debēt, et fieri oſtiarij, lectores, et exorciſte. deinde vſq; ad.xx. an. ita ꝙ vſq; teneatur incluſiue: inde fiat acolythus, et ſubdiaconus: poſt.xxv. diaconus: poſt.xxx. pbr̄: poſt decēnium cōputandū a.xx. anno fiat epiſcopꝰ: quia poſtq̄ eſt p̄ſbyter, ſtatim pōt fieri epūs. In ſecunda dicitur ꝙ ſi quis eſt grandis etatis, prius baptizetur, et in primo biennio fiat oſtiarius, lector, ⁊ exorciſta. In ſequenti q̄nquēnio fiat acolythus et ſubdiaconus: poſtea diaconus: poſtea p̄ſbyter: poſtea epiſcopus. Secunda ibi, qui vero iam.

a ℂ Pubertatis. id eſt ante annum xiiij. ſm̄ quoſdam: ſm̄ h. ante.xij. inſti. qui. mo. tu. fi. in prin. extra de deſpon. impub. pubeſ.xx. q. j. illud. vbi incipit adoleſcētia, exſufflatur ⁊ excluſat pubertas. Joan. qꝺ dicit h. de.xij. annis, non eſt verū in maſculo, ſed in puella: vt inſti. qui. mo. fi. tute. in prima columna. B.

b ℂ Baptizari. ſʒ quare dicit ꝙ tunc debeat baptizari, cum ſit dubiū ⁊ periculoſum intantū differri baptiſma: vt de conſe diſtin. iiij. quando quis. ⁊ ca. ne qꝺ abſit: ideo dicit q2 cum baptiſma ſit ianua oīm ſacramentorum: vt xxxij. di. §. verū, in fin. non poſſet ordinari ſi non eſſet baptizatꝰ. extra de p̄ſby. nō bap. c. iij. non ꝙ debeat differri: ſed ſi cauſa dilatum eſt, baptizari debet.

c ℂ Acolythus. Et ita videtur ꝙ de iure non debeant minores ordines ſimul conferri: quod credo niſi diſpenſatiue: vel niſi ſit conſuetudo: vt extra de eo qui fur. or. re. cum h. lator.

d ℂ Ad diaconij. Continentia preeunte. ideo hic non dixit de ſubdiaconatu, quia nondum erat ſacer ordo tempore ſyricij, qui antiquiſſimus fuit. xxxij. diſt. erubeſcāt. hodie vero eſt ſacer ordo.

e ℂ Exinde. j. e. di. epſ. cōtra. Sed referas hoc ad.xx. annū, de quo ſermo preceſſit, nō ad quinquēniū ꝓximū. et ſic erit in.xxx. anno: vt ibi dicit, ⁊ ex̄ de elec. cum in cunctis. Vel dicas eſſe conſtitutionum varietatem. h.

f ℂ Grandeuus. ſcʒ. xxiij. annoꝝ‡ vel.xxx. quia hec eſt virilis etas. j. ea. cap. epiſcopus.‡ etas enim multum facit ad eruditionem. xxvj. q. vij. hoc ſit. ⁊ ſi ſit. xxiij. annorum, ita recipit omnes ordines infra. xxx. annum, ſicut quilibet alius qui a pueritia deſeruiuit eccleſie. Vel grandeuus ſcilicet. xviij. annorum, argu. xxviij. diſtinct. de his. et. xxij. diſtin. lectores.

g ℂ Statim. ſ. diſt. xlviij. §. j. arg. contra. Sed non dicit ſtatim. i. incontinenti: ſed ſtatim. i. paulopoſt. tale ſtatim habes. ff. de procur. qui procuratorē. vel ibi non prohibetur niſi de epiſcopatu et preſbyteratu.

ſua infantia: ante pubertatis[a] annos baptizari[b], et lectorum debet miniſterio ſociari: q̇ ab acceſſu adoleſcētie vſq; ad.xx. ſue etatis annū ſi probabiliter vixerit: vna tātū et ea quā virginem benedictione communi per ſacerdotem percepit, vxore ꝯtētꝰ, acolythꝰ[c] ⁊ ſubdiaconus eſſe debebit: poſteaq; ad diaconij[d] gradum (ſi ſeipſum primitus cōtinentia preeunte dignū ꝓbauerit) accedat: vbi ſi infra quinq; ānos laudabiliter miniſtrauerit, cōgrue preſbyterium cōſequatur: exinde[e] poſt decennium epiſcopalē cathedram poterit adipiſci: ſi tamen per hec tempora integritas ſue vite ac fidei eius fuerit approbata. Qui vero iam etate grādeuus[f] melioris propoſiti cōuerſatione ꝓuocatus, ex laico ad ſacrā militiā peruenire feſtinat: deſiderij ſui fructum non aliter obtinebit, niſi eo quo baptizetur tēpore, ſtatim[g] lectorꝝ aut exorciſtarum numero ſocietur: ſi tamē eum vnā habuiſſe vel habere[h], ⁊ hāc virginē accepiſſe, cōſtet vxorē. qui dum initiatꝰ fuerit, expleto biēnio per quinquēniū aliud[i] acolythꝰ ⁊ ſubdiaconꝰ fiat: ⁊ ſic ad diaconatū (ſi per hec tēpora dignꝰ iudicatꝰ fuerit) ꝓuehatur: exinde iam acceſſu tēporū preſbyterio vel epiſcopatui (ſi eū plebis aut cleri euocauerit electio) nō immerito ſocietur.

Item ex ſexta ſynodo.

ℂ De eodem.

Subdiaconus nō minor xx. annorū[k] ordinetur. ℂ Si qs vero in aliquo ſacro ordine ſacerdotali preter conſtituta tempora ordinatus fuerit, deponatur.

Item ex cōcil. Carthaginēſi.

ℂ De eodem.

Placuit[l] vt ante.xxv. annos etatis, nec diaconi ordinentur, nec virgines conſecrentur, ⁊ vt lectores populum non ſalutent[m].

Item ex cōcilio Agathenſi.

ℂ Minoribꝰ. xxv. annis leuitica non preſtetur benedictio.

Epiſcopus benedictionē diaconatus minoribus

h ℂ Vel habere. Ita tamen ꝙ dudum iam promiſerit continentiam. nam preire debet continentia: vt.xxviij. diſt. ca. priuſq̄. preterea de iſto grandeuo non exprimitur in canone. xxvj. diſtinctio. qui ſine. diſtingue tamen inter ordinem et ordinem. et ita arbitrio boni viri relinquitur. extra de offi. delega. de cauſis. ff. de iure deli. l. j.

i ℂ Aliud. a biennio ſi eſſet in.xv. anno. nec refertur ad antecedens quinquennium: q2 non preceſſit aliud. ſic C. quomodo et qñ iudex. autenti. qui ſemel.

k Subdiaconus nō minor.xx. annorū. ita vt compleuerit.xx. annum. hoc enī requiritur in honoribus eccleſiaſticis: vt ex̄ de elect. cum in cunctis. licet ſecus ſit in honoribus ciuilibus† vbi ſufficit attigiſſe.xxv. annum: vt. ff. de mu. et ho. ad rem. licet ſit argu. contra. j. di. proxi. c. pbr̄. In vſucapionibus ſufficit attigiſſe vltimum diem: vt. ff. de diuer. ⁊ tempora. preſcript. in vſucapione. Et ſimiliter q̄ntum ad factionē teſtamenti ſufficit attigiſſe vltimū diem. xiiij. anni: vt. ff. de teſt. qua etate. Sed q̄ntuʒ ad excuſationē ciuiliū munerū requiritur ꝙ annus ſit completus: vt. ff. de iure immu. maiores. Sʒ potius q̄ntum ad beneficium reſtitutionis ſit computatio de momento ad momentuʒ: vt. ff. de minoribus. l. iij. §. minorē. Sed in temporalibus actionibus oportet vt vltimꝰ dies ſit completus: vt. ff. de actionibus ⁊ obligationibus. l. in omnibus temporalibus. Jo.

l Placuit. j. xx. q. j. placuit.

m ℂ Salutēt. Solebāt forte lecturi in pulpito aliquam ſalutationem nobis ignotam premittere: vel dicebant, Dñs vobiſcum. vbi modo dicūt, Jube dñe benedicere. xxj. diſtin. deniq;.

Epiſcopus benedictionē. ℂ Caſus. hoc ca. diuidit in tres partes. In prima dī ꝙ minor. xxv. annoruʒ fieri diaconꝰ non dʒ. In ſcꝺ a ꝙ ſi coniugatus iuuenis voluerit ordinari, requirenda eſt vxoris volūtas: ⁊ ſeque-

Puber= tas qñ finitur.

† hanc literam ponit Lau. cuius fuit hec glo. ſed hu. ponit xviij. vt xxviij. di. ꝺ his xxxij. di. lectores. Sʒ hoc ſʒ hu. non valet: quia tunc in ſeptennio non poſſet recipere oēs ordies.

‡ Cōc. tex⁹ cū glo. in. l. nō alr. ff. ꝺ leg. ij. et in l. ff. de mino.

Etas in honoribus et multis alijs neceſſaria eſt.

† Etiā forte eſtrō q2 honores eccleſie Sʒ potius ſpectāt ad onꝰ q̄ ad honorē viij. q. j illō. Jo. de fan.

ſtrato cubiculo et religione ꝓmiſſa ordinet᷑. In tertia ꝙ ante. xxx. annum preſbyter vel epiſcopus nō ordinetur. Scđa pars ibi, Sane. Tertia ibi, Pbr̄m vero.

a ❡ Iuuenes. Idem eſt de alijs regulariter: argu. xxxiij. q. v. per totum. ſi ſunt ſenes, bene poteſt alter conuerti: et alter in ſeculo remanere. extra de cōuer. cōiu. cū ſis.

b ❡ Sequeſtrato. ✝ Videt᷑ tō. ſ. lxxxj. diſt. volumus. contra. Sed dicē: cū hic de ſuſpectis. Ut dicat ſe dic ꝙ thalam⁹ tantum debet ſequeſtrari, non autem manſio. ✝ ⁊ hoc obſtat. detinet in vxore promouendi: ſecus eſt in vxore illius qui vult conuerti: quia tunc vxor intrabit religionem: vel ſi eſt ſenex, promittet continentiā: vt extra de cōuer. coniu. cū ſis. et de illa materia no. xxviij. diſt. quia ſunt culpe. Quid ſi vxoratuꝫ promouet eps ad minores ordines? debꝫ ne ab eo exigere continentiam: cum ſine titulo eū non debeat ꝓmouere, et beneficiuꝫ ſimul cū vxore habere non poſſit extra de cleri. coniu. ca. j. ⁊ ca. diuerſis? Sic. ſi tamen promouet᷑, nec exegerit: habebit beneficium. arg. xxxij diſt. ſi qui. ab eo autem qui vxorē non habet, non eſt exigenda continentia. xv. q. iij. ſ. cum autem. Jo.

Lſa idez. ⁊ līa. Quia cubi. ⁊ hoc le. ⁊ no. ex̄ ꝺ ꝯuerſi. cōiuga. cōiuga: tus. ibi vide.

Coniugati an poſſint ꝓmoueri.

xxv. annorū penitus nō committat. ❡ Sane ſi cōiugati iuuenes [a] ſe conſenſerint ordinari: etiā vxorū voluntas ita req̄rēda eſt, vt ſequeſtrato [b] manſionis cubiculo, religione [c] promiſſa, poſteaq̄ꝫ pariter cōuerſi fuerint ordinent᷑. ❡ Preſbyterum vero vel epm̄ ante. xxx. annos, id eſt anteq̄ꝫ [d] ad perfecti viri etatē perueniant, null⁹ metropolitanoꝝ ordinare preſumat: ne per etatē [e] (quod aliquotiens euenit) aliquo errore culpentur. Item ex concilio Toletano. iiij. ❡ De eodem.

In veteri lege ab anno vigeſimoquinto leuite [f] tabernaculo [g] ſeruire iubent᷑: cuius authoritatē in canonib⁹ et ſancti pr̄es ſecuti ſunt. nos [h] et diuine legis et preceptorum canonum immemores, ⁊ infantes ⁊ pueros [i] leuitas facimus ante legitimam etatē, ante experientiā vite: ideoq̄ꝫ ne vlterius fiat a nobis, ⁊ diuina lege ⁊ canonicis admonemur ſentētijs, vt a. xxv. anno ſue etat᷑ leuite [k] cōſecrētur, et a. xxx. preſbyteri ordinentur. Itē Gelaſius papa. ❡ Per q̄ interualla temporuꝫ ordinet᷑ q̄ de monachis in clericatū eligitur.

Si q̄s de religioſo ꝓpoſito et de monaſterialibus diſciplinis erudit⁹, ad clericale mun⁹ [l] accedit: in primis ei⁹ vita anteacta tēporib⁹ req̄rat᷑ ſi nullo graui facinore ꝓbatur infect⁹: ſi ſecundā forte nō habuerit vxorē: neq̄ꝫ a marito relictam ſortitus oſtendatur. Item. ❡ De eodem.

Monachus [m] vero nouiti⁹ [n] mox honeſtate fulcit⁹, ꝯtinuo lector vel notari⁹ [o] aut certe defenſor [p] effect⁹ poſt tres mēſes exiſtat acolythus: maxime ſi huic etas ſuffragat᷑, ſexto mēſe ſubdiaconi nomen accipiat. Ac ſi modeſte cōuerſationis, honeſteq̄ꝫ voluntatis exiſtat: nono menſe diaconus, cōpletoq̄ꝫ anno ſit preſbyter: cui tamē q̄ꝺ annorum fuerant interſtitia collatura, ſancti ꝓpoſiti ſponte ſuſcepta doceat

h ❡ Nos. commiſcet ſe alijs, vt citius reprehendat.

i ❡ Pueros. Puer quādoq̄ꝫ ſeruū, q̄n̄q̄ꝫ puellā ſignificat. ff. de verbo. ſig. pueri. quandoq̄ꝫ dicitur puer. xviij. annorum. ff. de ali. et ci. le. l. mela.

k ❡ Leuite. Omnes q̄ in tēplo ſeruiebant, dicebant᷑ leuite: q̄ꝛ de tribu leui aſſumebant᷑. Sꝫ nunquid conferebatur eis tunc character? Sic, argu. de cōſe. diſt. j. cap. j. ſed non idē q̄ hodie: argu. ex̄ de ſacra vnc. cum veniſſet. in fin. xxj. di. c. j. q̄ꝺ eſt ꝯ opi. hug. quā dixi. ſ. lxxv. diſtinct᷑. c. j. ꝙ ſcꝫ ſine miſſa cōferat᷑ character. Sed hodie immutata eſt forma per xp̄m: vnde nec Aaron ſine miſſa conferret hodie characterem.

Si q̄s. ❡ Caſus Si quis monach⁹ voluerit ꝓmoueri, vita ei⁹ pterita requiri dꝫ ſi fuerit criminoſ⁹ vel irregularis ꝯhēdo cū ſcđa vxore vel repudiata.

l ❡ Munus. i. ſi vult ad ordinē promoueri. Archi.

Monachus. ❡ Caſ⁹ hoc ca. diuidit᷑ in duas partes. In prima loq̄t᷑ de monacho, In ſcđa de laico. In p̄ma ꝺꝛ ꝙ monachus nouitius ſi bone vite et bone conuerſationis fuerit, intra annū poteſt omnes ordines recipere per interſtitia breuia in ca. aſſignata: vt deuotio ſancti propoſiti legitima ſuppleat interſtitia. In ſecunda ꝙ laicus intra annum et dimidium poterit promoueri ad omnes ordines ſi fuerit commendabilis vite: vt quod deeſt tempori et quod prolixior conſuetudo non contulit, ſuppleat in eo morum probitas. et hec omnia fiunt de diſpenſatione propter neceſſitatem: qua ceſſante vetus forma ſeruet᷑. ſecunda ibi: ſi vero laicus.

m ❡ Monachus. hoc. c. loquit᷑ ſm̄ caſum illū. ſ. diſt. lv. priſcis. ſ. de diſpēſatione ꝓcedente de iure cōmuni.

n ❡ Nouitius. Quia de nouitio maior dubietas videbatur eſſe.

o ❡ Vel notarius. A notis. i. literis legendis. ✝ pedius tamen ſcripſit literas non eſſe notas. ff. de bo. poſ. ſed cū patrono. ſ. notis. Note autē quandoq̄ꝫ dicuntur cicatrices. vnde lex dicit ꝙ ⁊ note ⁊ nomina fugitiuorum ad magiſtratus ſunt referenda. ff. de ſer. fu. l. ij. iuxta illud. Fo... lijſq̄ꝫ notas et nomina mandat.

✝ Fꝫ hoc expone vel notare ... p. i. et ſic expo ... Gia. et hug.

p ❡ Defenſor. i. exorciſta. nam prius fit oſtiarius, poſt exorciſta. ſ. ea. c. j. et dicitur exorciſta defenſor: quia defendit corpus a demonibus. Exorciſta.

d ❡ Anteq̄ꝫ. No. ꝙ aliter canon interpretat᷑ virilē etatem: aliter interpretatur lex. ff. de minorib⁹. l. j. C. de his qui veni. eta. impe. l. vlti. ſed diuerſificant: q̄ꝛ diuerſos habent reſpectus. pretor non habuit reſpectum niſi ad rerum ſuarum adminiſtrationem.

Etas virilis diuerſimode interpretatur.

e ❡ Ne p etatē. Arg. ratione etatis preſumi ꝓ aliquo vel ꝯ. vt. ſ. xxxiiij. di. quorundam. xxxij. q. ij. antiqui.

In veteri. ❡ Caſus Quidā epi ante. xxv. annū leuitas ordinabant. Sed toletanum conci. ꝓhibet ne hoc decetero fiat: ſed poſt. xxv. annū leuite ordinentur: ⁊ preſbyteri poſt. xxx. quod probat authoritate legis moſaice ⁊ canonice.

f ❡ Leuite. In veteri lege a. xxv. anno leuite deſeruiebant tabernaculo, et cuſtodiebant vaſa tabernaculi aurea: antea non.

Leuite officiū.

g ❡ Tabernaculo. Quid ſit tabernaculum, habes. ff. de verb. ſig. inde tabernacula.

Tabernaculū.

preſtitiſſe deuotio[a]. ¶ Si ꝟo laic⁹ quiſpiaȝ eccleſiaſticis eſt aggregādus officijs: tanto ſolicitius in ſingulis q̄ ſuperius comprehēſa ſunt, hmōi decet examinare[b] pſonā: quātū inter mundanā religioſamq; vitam cōſtat eſſe diſcriminis: q̄a vtiq; cōueniētia[c] eccleſie miniſteria ſunt deputāda, nō incōueniētib⁹ meritis īgerēda: tātoq; magis quod ſacris aptū poſſit eſſe ſeruitijs, in eoꝝ q̄rēdū eſt inſtitutis: q̄ȝtū de tpe q̄ fuerit hec aſſequēda, decerpitur: vt moꝝ hoc doceat habere ꝓbitas, qð ꝓlixior cōſuetudo nō ꝯtulit: ne per occaſionē ſupplēde penurie clericat⁹ vitia[d] poti⁹ diuinis cultib⁹ intuliſſe, non legitime familie dn̄i cōputemur ꝓcuraſſe ꝯpēdia[e]: quoꝝ[f] promotionib⁹ ſup annimetas[g] nihilomin⁹ ſex menſes ſubrogamus: qm̄ (ſicut dictuȝ eſt) diſtare[h] dȝ inter pſonā diuino cultui dedicatam, et de laicoꝝ cōuerſatione venientē. que tn̄ eatenus idulgēda credim⁹, vt eccleſijs ab hac occaſione ceſſātib⁹[i] canonū paternorū vetus forma ſeruetur.

¶ Diſtinctio.lxxviij.

Qua vero[k] etate ſacerdotes ordinari debeant, Boniſacius papa definiuit dicens.

¶ Ante annos.xxx. pſbyter non ordinetur.

SI q̄s.xxx.etatis ſue annū non impleuerit[l], nullo modo preſbyter ordinetur, etiam ſi valde ſit dignus[m]. Item in nouellis.

¶ De eodem. ¶ Palea.

NEmo pſbyter cōſecretur q̄ minor.xxx.annis ſit. Nemo diacon⁹ vel ſubdiaconus fiat qui minor.xxv.annis ſit. Nemo lectoribus connumeret qui minor.xviij. annis fuerit. Nemo inter diaconiſſas cōſecretur ſacroſancte eccl'ie que minor ſit.xl.annis, vel ad ſcdm matrimoniū peruenerit. Item Leo papa.

¶ Nō eſt ordinād⁹ ſacerdos niſi lōgo ſit ꝓbatus examine.

QUid eſt[n] man⁹ cito imponere: niſi ante etatis maturitatē, ante tēpus examinis, ante meritum obedientie, ante experientiā diſcipline ſacerdotaleȝ honorem tribuere non probatis? Et quid eſt cōmunicare[o] pctō alieno niſi talem effici ordinātē, qualis ille eſt qui non meruit ordinari? Itē ex cōcil'. Neoceſarienſi.

¶ Ante.xxx. annorū etatem preſbyter non ordinetur.

PReſbyter āte[p].xxx.annorū etatē nō ordinet,

a ¶ Deuotio. Sicut eñ ingeniū ſupplet tempus in bene ſtudente: ſic et bonitas etatē: et ita cōpenſatur probitas cū tempore. ſic ergo bonitas ſupplet etatē ſiue tempus: vt. C. de prepoſi. ſacro. ſcri. l. j. lib. xij. ſic et malitia dicitur etatem ſupplere. C. ſi mi. ma. ſe dix. l. ij. extra de deſponſa. impuberū. de illis. ita probitas et honeſtas ſupplet tēpus. C. de his q̄ veni. eta. impe. l. oēs. & ff. de decre. ab or. faci. l. j. ſic aliq̄d quod eſt minus, equiparatur alij qð eſt maius, facta compenſatione hincinde. vj. q. j. q̄ro. & xix. diſtinc. in canonicis. Iſtud idē conſideratur in teſtibus: quia fit compenſatio authoritatiſ ad numeruȝ. extra de teſti. in noſtra.

b ¶ Examinare. Arg. q̄ ſi laicus inducitur in teſtem, diligentius eſt examinandus q̄ȝ clericus, propter maiorem duritiam. xij. q. j. duo.

c ¶ Conuenientia. i. conuenientibus miniſtris.

d ¶ Uitia. i. vitioſos clericos.

e ¶ Compendia. i. vtilitates vl' vtiles miniſtros.

f ¶ Quorū. Arg. pōt colligi ex hoc q̄ tātum valeat teſtimoniū quatuor clericorū, q̄ȝtū ſex laicoꝝ. nam in ſeſqui altera proportione videtur q̄ ſe habeāt: ſicut ſe habēt ſex & quatuor: quia tātum poteſt cleric⁹ facere per annū quātum laicus per annum et dimidium. xlvj. diſt. c. pe.

g ¶ Metas. ſ. diſtinct. ea. quicunq; contra. Sed ibi de neophyto: hic de renato ab infantia loquitur. Uel illud regulariter et de iure cōmuni: hoc ſpecialiter ex diſpenſatione. vnde ſubijcit, que tamen &c.

h ¶ Diſtare. j. viij. q. j. nec ſufficere.

i ¶ Ceſſantibus. Ceſſante cauſa cōceſſionis ceſſare debet pariter et conceſſum: vt. j. q. vij. quod pro remedio. & cap. exigunt. ſ. diſt. lv. priſcis. lvj. diſtinct. iſmael. contra. C. famil. hercif. l. ij. Lau.

QUa vero etate. ¶ Caſus. Supra in proxima diſtin. in capi. epiſcopus benedictionem. dictum eſt q̄ qui ordinatur in preſbyterum, debet eſſe.xxx. annorum. Nunc vero in hac.lxxviij. diſtinct. idem repetit vt addat cauſam quare tunc, et non ante: ſcilicet quia chriſtus in.xxx. anno baptizatus fuit: et poſtea cepit predicare: vt. j. ea. preſbyter.

k ¶ Qua vero. Hic intitulatur.lxxviij. diſtinct. in qua oſtendit magiſter nō debere ordinari ſacerdotes de iure cōmuni ante triginta annos completos: quia in tali etate dn̄s baptizatus eſt: et predicare cepit: & quidā alij prophete. ſed quia & ante hoc tēpus prophete ad predicādum miſſi ſunt, poſſūt neceſſitate imminente a.xxv. anno ordinari. j. ea. diſt. ca. vlti. argu. ff. ad trebel. ſilium. §. j.

l SI q̄s. Non impleuerit. extra de elec. cum in cunctis.

m ¶ Sit dignus. Ar. eſt nō debere derogari iuri communi ꝓpter pſonā. ſ. di. l. ex penitentibus. diſt. lxj. miramur. Sȝ ꝓpter neceſſitatē vel vtilitatem derogat iuri, lȝ nō ꝓpter dignitatē tm̄: vt. j. q. vij. ca. tali &c.

QUid eſt manus. ¶ Caſ⁹. Sup epl'am ad timotheū habetur. Manus cito nemini impoſueris: nec cōicaueris pctis alienis. Nūc ꝟo leo papa exponit literā apl'i: & dicit q̄ ille cito manū imponit qui ordinat aliquē ante congruā etatē, et ante examinationem, et anteq̄ȝ ſit diſciplinatus. Et ille communicat peccatis alienis qui efficitur malus: ſicut eſt ille quē ordinat, et in malo eſt ei ſimilis.

n ¶ Quid eſt. Hoc eſt in epl'a ad Timotheū. Man⁹ cito nemini īpoſueris: neq; cōmunices pctis alienis.

o ¶ Communicare. Cōmunicat pctis alienis qui illis conſentit: vt arg. di. lxxxv. ca. j. & ca. culpā. et ca. faciētis. lxxxiij. diſt. ca. quid enim. et ca. error.

PReſbyter ante.xxx. ¶ Caſus. Pbr̄ ante.xxx. annos ordinari nō dȝ, lȝ ſit vite ꝓbabilis: q2 chriſt⁹ tm̄ in trigeſimo anno cepit predicare, & baptizatus eſt.

p ¶ Ante.xxx. Pōt tn̄ ei cōcedi in vigeſimoquito anno regimen parochialis ecclesie. ex̄ de elect. cū in cunctis.

Ingeniū & animi tpis ſupplere poſſunt.

Clerici laico pfertur.

Chriſt⁹ q̄ etate baptizatus eſt.

Ad idē. xv. q. vlt. c. j. & ð h⁹ ēt not. j. e. c. vlt.

cap. j. Hoc forte intelligit de ꝯuētuali, ſm lau. ſed itelligas in diſticte vt ꝓ'batur ex li. vj. de elect. lȝ canon. qð eſt cōciliū gre. x.